

GAZETA

MAZILILOR ȘI RĂZEȘILOR

BUCOVINENI.

Apare de două ori pe lună.

Abonamentul în țară :		Abonamentul în România și străinătate :	
Pe an	6 cor.—	Pe an	7 lei.—
Pe șese luni	3 cor.—	Pe șese luni	4 lei.—
Un număr 25 bani.			

Redacția și Administrația : Cernăuți, Str. Francisc 42.

Un caz de cutezanță valahă și pedeapsa ei.

E vorba de o cutezanță laudabilă și de o pedeapsă condamnată, scârboasă. Cel ce a cutezat a fost d. Mintencu, inginer în Câmpulung, iar cel ce a pedepsit a fost un oarecare referent din Ministeriul lucrărilor publice care, suspendând pe d. Mintencu din postul său de profesor la Școala profesională din Câmpulung, a lucrat în sensul guvernului, pentru a dovedi din nou Rutenilor din Bucovina dragoste nemărginită, a lucrat pentru satisfacția pedantismului birocratic și a invidiei și urei unui român rătăcit, care era șeful lui Mintencu, și în fine — spre mulțumirea acelorora dintre „frunțașii“ noștri cari fac parte din iarmarocul politic al Bucovinei: majoritatea deputaților.

Și care a fost cauza acestei proceduri? A fost candidatura d-lui Mintencu într'un district electoral mixt, contra unui candidat rutean, și, se pare că nu atât candidatura, aceasta, cât rezultatul ce s'a arătat la alegere. Credem anume că, dacă d. Mintencu ar fi întrunit o minoritate ridiculă de voturi, nime nu s'ar fi interesat mai departe de el: cel mult i-ar fi zis vr'un prepozit să nu-și piardă vremea cu utopii. Însă, numărul de tot considerabil al voturilor ce le-a întrunit d. Mintencu, în ciuda mijloacelor de represiune și a falsificării alegerii, a pus pe gânduri pe înalții protectori ai rutenismului și le-a arătat, că în masele alegătorilor din satele mixte există o tendință contrară protecționismului vitreg al lor, și atunci s'au gândit că o astfel de tendință trebuie năbușită dela începutul manifestării sale, prin nimicirea aceluia care

a cercat să-i deie formă concretă, prin câștigarea unui mandat. Prin urmare, pentru noi Români, reglementarea lui Mintencu nu însemnă o afacere personală a acestuia, ci este un gest violent al stăpânirii pentru a ne opri dela orice încercare de recucerire pe pământul nostru. S'ar crede dar, că un astfel de caz, constituind un afront la adresa Românilor, ar trebui să provoace indignare și o contra acțiune, o protestare energică, pornită dela persoanele chemate a veghia ca să nu fim terorizați și prigonți în așa chip.

Dar se vede, că conducătorii noștri (vorbă să fie! ei calcă a lăturii de drumul pe care neamul se străduiește să înainteze), privesc lucrul din alt punct de vedere. Și nu mă gândesc la aceia, pentru cari Mintencu a fost încâtva indirect, de vină, prin candidatura sa, că li s'au desvălit unele păcate, și nici la prietenii lor. Dar sunt și deputați, cari stau afară de compania „democrată“. Ei numai să aibă bunăvoință și ar putea exopera ușor ca o gravă nedreptate să fie reparată. Căci o mare nedreptate i s'a făcut lui Mintencu, și nu ca unui particular, ci ca unuia care a reprezentat aspirații juste și frumoase ale Românilor, ce-i drept, însă, nu a acelor Români ce joacă roluri de frunte în iarmarocul politic. Dar nimene nu face un pas: unii zic, că nu l-au îndemnat pe Mintencu să candideze, alții cei amintiți, sunt supărați pentru motivul arătat, alții vor fi având poate pe cineva căruia i-ar prinde bine postul ce l-a pierdut Mintencu, și așa rămâne ca un om cu familie să fie nimic în existența sa, prin concursul unui român particular obscur, cu care nu voim să ne ocupăm și a beamterilor ocrotitori ai rutenismului și așa zicând cu consimțământul deputaților noștri — pentru-că a voit să cucerească un mandat pentru Români...

Oare nu-i în adevăr nici unul între deputați, care să se intereseze de afacerea aceasta?

Volintirii.

(Urmare)

Această declarație a fost îndată a doua zi către căpitanul cercual de Platzer cu raportul din 20 Iunie 1809 Nr. 582 supusă c. r. comande generale în Sniatin în care se recomandă primirea propunerilor boierului Calmuțchi, iară despre acesta însuș zice căpitanul cercual, cumcă îi e cunoscut nu numai după modul de cugetare și simțemintele lui patriotice, ci și după bunele lui talente

și aptitudini. Fiind numitul și după constituțiunea sa corporală cu totul apt pentru ocuparea unui loc de comandant, îl recomandă cu atât mai mult laudabilei comande generale militare, cu cât el poșede multe simpatii între tinerii nobili de țeară și multă înrâurintă asupra lor, și precum s'au înștiințat căpitanul pe sub mână, mulți dintr'ânșii sunt deciși acum, ca sub conducerea lui să iasă spre apărarea țării. Dela denumirea boierului Calmuțchi atârnă deci și curânda adunare a acestui corp ce are să conștie din nobili. Celelalte denumiri de oficeri le lasă căpitanul în aprecierea comandai generale. Tot din această scrisoare se arată, că se proiecta formarea unui corp de 800 de călăreți.

Pe aceasta urmă îndată în 21 Iunie 1809 dela comanda generală din Sniatin răspunsul către căpitanul cercual de Platzer, care sună:

„Recunosc deplin îmbiarea patriotică a domnului Mihalachi de Calmuțchi și respectiv a întregii nobilimi bucovinene de a forma unui corp călare din mazili și răzeși și precum acest lucru onorific, ca semnul cel mai mare de alipire către Preaînalta Perscană a Preagrașosului nostru Monarh și către patrie îl primesc în numele Preaînalt al Maiestății Sale cu mulțămire, așa mă grăbesc de la el și caduc totodată la cunoștința Preaînaltă a Maiestății Sale și a Alteței Sale imperiale a generalisimului (principele Ferdinand în Galiția și anume:

Cum numai va fi o escadroană a acestui corp formată, îl voi denumi pe domnul Mihalachi Calmuțchi de comandant de escadroană, iară pe domnul conte Alois Logoteti de sub-căpitan și toate celelalte șarge din nobilimea Bucovinei după cum se va face propunerea.

Corpului acestuia deasemenea se vor concede toate avantajele, cari sunt determinate în proclamarea din 9 Mai, numai este de trebuință, ca acesta (corpul) să se îndatorească de a servi un număr anumit de ani sau pe cât va ținea rășboiul de față și a nu se mărgini numai la hotarele Bucovinei, ci fără deosebire de provincii să se lase întrebuițat acolo, unde cere serviciul Maiestății Sale.

Din ziua în care oamenii se vor înfățișa în Cernăuți pentru de a intra în serviciu, îi va îngriji domnul major de Kuks cu bani și naturalii.

Ce se ține de arme, am cerut acum un număr amăsurat de săbii din Transilvania. De oarece însă nu știu de voi căpăta și când le voi căpăta, va fi de trebuință, ca oamenii pe lângă pică

(lance), îndată și în cât se poate, să fie de cătră țară provăzuți și cu alte arme.

Fiindcă domnii aceștia cu miliția și organizarea ei sunt cu totul necunoscuți, cred că le va fi foarte plăcut, ca să aibă pe cineva de îndemână, carele în privința aceasta să li fie mână de ajutor. Pentru aceea încredințez eu inspecționarea corpului acestuia domnului major Kuks, cătră care cu bunăvoință este a se îndruma domnul de Calmuțchi.

Dacă corpul acesta va fi adunat și organizat, atunci va avea să jure la steag și să se supună legilor de răsbel.

Aceasta este ce-ți răspund Domniei-Tale la scrisoarea oficială din 20 a l. c. Nr. 582 poftindu-te ca aceste să le aduci la cunoștința domnului de Calmuțchi și a întregii nobilimi bucovinene“.

Această scrisoare a fost dată de comandantul Merveldt, carele atunci era cu șederea în Sniatin. Curând sosi pentru toate aceste și încuviințarea împărătească dată prin FZM Baillet cu datul Pesta 24 Iunie 1809. (Va urma).

Un învățător din alte vremi: † Iancu Semaca din Huși.

În ziua de 14 Iulie a. c. s'a săvârșit din viață la Huși, în urma unei grele suferinți, pensionarul Iancu Semaca, în vârstă de 72 de ani. Afară de foștii lui elevi — a fost institutor — și afară de cei ce l-au cunoscut personal, nimeni n'a auzit și n'a știut nimic despre el. A rămas ceea ce a dorit în totdeauna: un necunoscut. Cu toate acestea virtuțile și faptele lui ni impun datoria de a vorbi despre viața lui, nu doar pentru a-l face cunoscut acuma, ci pentru ca atâția dintre „cunoscuții“ de astăzi să poată lua aminte.

S'a născut în Mușenița Bucovinei, dintr'o familie de mazili mândri și dârji. E sigur că între înaintașii lui străbuni au fost cșteni dintre cei mai vrednici, în apusele vremuri de slavă ale Moldovei. Și, cum Molna n'a fost nici când și nici nu poate fi o graniță, nu numai pentru viața culturală, ci nici chiar pentru viața organică a poporului român, Iancu Semaca a învățat la școlile din Iași, din fragedă copilărie. S'a făcut institutor, a colindat cu slujba aceasta mai multe din orașele Moldovei și s'a așezat definitiv la Huși, atras de poziția minunată de frumoasă a acestui oraș: „Se asemănă mult cu Mușenița“, zicea el câte odată, cu

fața severă — ca totdeauna — dar cu tremurături de adâncă în-duioșare în glas. Și aici, la Huși, în mijlocul unui amalgam de rase mai mult curios decât interesant, a reușit să facă cea mai mare minune ce poate s'o facă un institutor, minune, nu numai pentru țara aceasta, în care abilitățile uimitoare țin locul minunilor, ci chiar pentru țerile culturii adânci; mai deprinse cu lucrurile minunate: A fost creator de „școală!“ A creat curent!

În anumite împrejurări, dascăli mari de Universitate, cu su-perioare însușiri sufletești, au reușit câte odată, și unii reușesc și astăzi, să creeze curente. Ici, co'o, rar de tot s'a întâmplat ca și vre-un profesor secundar să ajungă a fi creator de școală; despre vre-un dascăl de curs primar însă, asemenea lucru nu s'a auzit. Și e foarte natural, întru cât pentru aceasta se cer nu numai dela dascăl anumite însușiri superioare, ci și dela școlari o anumită maturitate. Cu toate acestea, personalitatea lui Iancu Semaca a covârșit scăderea acestora și a creat școală. Caracteristica acestei școli era: Cinste severă în toate împrejurările, sfin-țenie în îndeplinirea datoriei, o caldă iubire pentru cei slabi, să-raci și împilați, și, mai presus de toate, dragoste de neam și de țară. Aceasta era pecetea lui Iancu Semaca; ce, rând pe rând, s'a imprimat viu și puternic în sufletele atâtor serii de elevi. Și au trecut atâția dintre ei prin școli secundare, prin Universități și cu toate acestea ei au rămas, cu hotărâre și cu mândrie, numai „elevi ai lui Iancu Semaca!“ O afirmă ei cu mândrie și o spun alții despre dânsii cu o nuanță de respect în glas!

Și a reușit Iancu Semaca să imprime această direcție elevilor săi, nu atât cu vorba, cât, mai ales, cu pilda faptei: între vorba și fapta lui Iancu Semaca n'a fost nici când o deosebire, iar viața sa întreagă n'a fost decât o strălucită pildă pentru toți cei ce l-au cunoscut.

Ajuns pensionar, s'a făcut sfătuitor și îndrumător economic, aproape pentru întreg județul. Chema la el acasă țărani din toate părțile, îi învăța cum să-și cultive pământul și, mai cu deosebire, îi îndemna să sădească grădini de pomi roditori, li da din gră-dina sa copăcei pentru plantat și-i învăța cum să-i altoiască, sau adesea mergea el singur și li altoia pomii de dânsul dăruiți. Multe livezi de pomi roditori, multe vii sistematice și multe prisăci din acest județ, hrânind din belșug familii numeroase, i se datoresc lui. Și nici odată n'a suferit să i se mulțamească pentru binele pe care-l făcea. Unul din elevii lui, ajuns în fruntea județului, a reușit să facă a se înființa la Huși o școală de viticultură. De

atunci Iancu Semaca s'a interesat mereu de mersul școlii și a luptat din răputeri, cu petiții acoperite de mii de iscălituri și cu intervențiile sale personale, până a obținut dotarea școlii cu cele necesare. El singur a făcut școlii, în diferite rânduri, daruri însemnate, între care întreaga sa bibliotecă. Și toate aceste daruri le-a făcut cu condiție să nu se raporteze Ministeriului despre ele, iar, când dirigintele școlii i-a obiectat că el este dator să raporteze, atunci el i-a spus să raporteze că donațiile au fost făcute de „un necunoscut“, și aceasta din convingere adâncă cumcă binele este numai atunci desăvârșit când nu-l știe decât acela care-l face. Și așa s'a raportat: „un necunoscut!“

Altfel a dus o viață cu totul retrasă: nu-l puteai găsi decât sau în casă cetind, sau în grădină muncind, sau la librărie, interesându-se de ultimele scrieri bune. Căci era în curent — urmărind cu toată ardoarea sufletului — cu întreaga mișcare literară, culturală și, mai ales politică a ultimilor ani. În special urmăria cu inimă caldă mișcarea naționalist-democrată, pe care o socotia, fără șovăire, ultima încercare de mântuire a neamului nostru. Și a murit cu convingerea dureroasă că ne amenință o prăbușire, de care nu se știe dacă vom putea scăpa. În lumina acestor convingeri, își poate ori cine închipui cum îi trata pe politiciani când îi cădeau la îndemână, căci, de provocat, el nu provoca nici odată. Când veniau să-i ceară votul, li cerea „doctrină și program“, și încheia, spunându-li hotărât că nu-i votează. Într'o zi — cu vre-o trei luni de zile în urmă, — un politician îl găsește în librărie cu un exemplar din „Neamul Românesc“ în mână, și îl întreabă cu fierea ironiei în glas: „A, cetesti „Neamul Românesc“, cucoane Iancule?“ — „Mă mir că mai aveți îndrăsneala ironiei, când ați mâncat țara asta, și acum mâncați viitorul copiilor voștri!“ — i-a răspuns bătrânul Iancu Semaca, și a ieșit furios.

La începutul primăverii, s'a îmbolnăvit greu. Deși nu știa că are cancer, totuși era adânc convins că va muri în curând. A chemat deci un avocat și și-a făcut testamentul, lăsând toată averea sa, — fruct al economiilor unei vieți întregi, — aproximativ 25.000 de lei, „Societății pentru ajutorul copiilor săraci“ din județul Fălciu. Apoi, fără familie, fără rude în acest oraș, vizitat mereu de vre-o doi prieteni și de câțiva „elevi“ de ai săi, a suportat chinurile bolii cu o răbdare și cu un curaj în adevăr stoic! Simțind că se apropie sfârșitul, i-a încredințat unui „elev“ al său, astăzi profesor secundar, o sumă de bani pentru cheltuielile înmormântării, în vederea căreia a luat singur ultimele dispoziții:

Toată ceremonia să fie extrem de simplă, să nu i se puie fes „jidcesc” în cap, ci să fie înmormântat cu capul gol, să fie dus direct la cimitir „pe strada sf. Gheorghe, singura care a mai rămas românească în orașul acesta”. Apoi: „cu greu, tare cu greu vom scăpa de pierzare”..., și s'a sfârșit.

La înmormântare a luat parte dascălimea primară și secundară, câtă se afla în oraș, și sărăcimea, „poporul” în mare număr; „aristocrația” s'a abținut cu desăvârșire — și bine a făcut! Înlăturând toate celelalte contraste, ce ar fi avut să caute la înmormântarea unui simplu „mazil”, cu obârșia din vremea lui Ștefan- cel-Mare, ei, nobilii de azi, cărora nu de moși, ci de părinți nu li poți aminti, fără să-i superi?

A vorbit revisorul școlar la biserică, și subsemnatul în fața mormântului deschis.

În linii de tot generale, acesta a fost Iancu Semaca, învățătorul dela Huși.

Ioan Zelea Codreanu.

(„Neamul Românesc”).

Două documente din Ivancăuț!

Contract de vecinică vânzare.

(Timbru-sigil „Sechs Kreuzer”).

Eu mai gios iscălitu cu numele meu Vasăle Mintici am dat adevărat acest contractul meu la mâna dumisale Mihalachii Popenco; drept să se știe că eu de nime nesălit nici asuprit, deci cu a me bună și slobodă voae, am vândut o bucată de săliște aice la satul Ivancăuț din stălpul Ilinca, care o am driaptă a me baștină de pe răpăusatului părintele meu Ștefan Mintici, care bucată de săliște în lungu triizăci, și în curmezăș triizăci de stănjani domnești și să hotărește de la răsărit cu parte lui Toder Bagiura, și dela amiazăzi cu hotaru părau care desparte Drașcan de la Ilincă, și de la apus să hotărește cu Toder Licperda, și de la niezu noptii cu parte dumisale mai sus numitu vânzătoriu Vasăle Mintici; aceștii mai sus numitii (!) particică de săliște este prețul și toacmala triizăci și oapt de lei, Nro 38 lei în argint ban țăsărești; care soma de ban dumniaului mai (sus) numitu vânzătoriu Vasăle Mintici au priimit toați deplin astăz la închiere acestui contract, și pe dumlui cumpărătoriu cvituluește cu contractu dum-lui vânzătoriu Vasăle Mintici ;din zăoa de astăz rămâne vecinic stăpan mai sus numitu cumpărătoriu Mihalachi Popenco la aceștii mai sus arătatii bucățelii

de seliște neclătit și nestăpănit vecinic stăpân cu urmașii sau succesorii săi în veci de veci. Întâmplându-se să fie dumlui cumpărătoriu supărat în stăpânire aceștii sus numitei vânzare despre niamurile dumsale sau despre altu cineva, atunci dum-lui vânzătoriu să îndătorește să fie răspunzător la toate pricinele sau chieltuialile; dăjdiele împărătești ce să atinge la aceasta bucată de săliște să îndătorește dum-lui: vânzătoriu Vasăle Mintici a le plăti până în zăoa de astăz; iară din zăoa de astăzi dum-lui mai sus numit cumpărătoriu Mihalachii Popenco are a plăti ce au așizat amândoa(uă) părțile pe giunărate de un creițar care spre mai bună credință și punctualnică țănere acestui contract am poațtit pe cinstite persoan(e) să ne iscăliască niștiind a scrie puind degetele pe sămnul crucii. Dat în Ivancăuț la 22 zăle Iulii 1835.

Toder Licperda, martor. Iordachi Teutul, martor. + Vasăle Mintici, vânzător. + Mihalachii Popenco, cumpărător. Cu pofta amândurora părți eu am iscălit Toder Licperda.

Cu zasă domiloar sale amânduror părți am scris acest contract, și adeveresc cu a me iscălitura. Dat — ut supra Andrei Coceală.

Pentru pacinică stăpânire cumpărătoriuului, și despre parte gios iscălitului să întăreste.

Ivancăuț la 28 Iuli 1835.

Constantin Ianăș, Dom(inical) reprez(entant).

Contract de vecinică vânzare.

(Timbru-sigil „15 Kreuzer“.)

Care s-au făcut în zăoa de astăz între dum-lui Toder Licperda despre o parte vânzător, și între dum-lui Mihalachi Popenco despre altă parte cumpărător, în următor chip; și s-au închiet dupe cum mai gios urmiază adevă:

1. Dumlui Toder Licperda vinde dumsale Mihalachi Popenco în vecinică vreme o grădină patru zăci și noauă stănjeni în lungu, iară curmezăș trii zăci și cinci stănjeni domnești. Aice la satul Ivancăuț den stălpul Ilincă în sălește, care o am bastinitoare de pe răpousatu părintele meu Constantin Licperda care să hotărește despre răsărit cu însuș cumpărătoriuul Mihalachi Popenco, și despre apus cu brazdă lui răpousatului Ioan Tarangul, iară despre amiază cu părau care desparte Drașcan de la stălpul Ilina, cum și despre niezu noapții cu poddani dumsale vânzătoriuului, anume Olecsa Cheșcan și Olexa Vegherian;

al 2-le. Prețul și toacma(la) este între părțile învoitoare optzeci de lei în coventie, adecă: Nro 80 de lei argint ban țăsărești, care soma de bani au priimit toați în deplin astăzi la închiere acestui contract: dumlui vânzătoriu de la dumlui cumpărătoriu Mihalachi Popenco și dumlui vânzătoriu Toader Licperda, cvitu- luește pe gios iscălit câmpărătoriu cu însuș contract.

al 3-le. Și din zăoa de astăzi rămâne vecinic stăpân dumlui cumpărătoar Mahalachi Popenco pe acest sus numită bucată de să- lește de nimene supărat nici odenioară cu urmașii sau sucțesorii săi în veci de veci, iară întâmplândusă să aibă suparare cumpa- rătoriu în stăpânire sus pomi(ni)tei săliște, atunce vânzătoriu să îndătorește să fie răs(pun)zatoar la toate pricinele și chieluelile în potrivitoar;

al 4-le. Dăjdiele înpărătești câte sânt asupra aceștii săliștii dumlui. vânzătoriu să îndătorește ale respunde până acumă, și din zăca de astăz dumlui cumpărătoriu Mihalachi Popenco are să plătiască dăjdiele înpărătești dupe socotială și învoială adecă: zece greițar Nro 10 cr. st. pe fieste care an de zăle în veci;

al 5-le. Pentru mai bună și adevărată credință, cum și punc- tualnică țănere acestui contract amândouă părți innainte iscălițăloar marțoar care sânt iscăliți iscălesc și la tabula țării (a) în tabului poz- volesc care parte neștiind a scrie puind degetul la semnul sfin. cruce. Dat în Ivancăuț la 25 Noemv. 1839.

+ Mihalachi Țăganiuc, marțoar. Ghiorgghi Țăganiuc, marțoar. Toder Licperda, vânzător. + Mihalachi Popenco, cumpărător.

Eu am iscălit cu pofta iscălițălor mai sus Andrei Coceală.

Cu zasă mai sus iscălițălor de amândouă părți am scris acest contract, și adeveresc cu a me iscălitură de datum ut supra Andrei Coceală. av.

Petrecerea din Costești*).

Ca în anul trecut așa și în anul acesta a aranjat comitetul so- cietății Mazililor și Răzeșilor cu concursul intelectualilor din Cos-

*) În urma acestei manifestări românești care a făcut pe Ruteni să țipe de- abinele, „Foaia Poporului“ nu a aflat cuvinte decât să desconsidere însemnătatea națională a luptei noastre, recomandându-ne să dăm rezeșimii întâiu „mămăliga“ și apoi să-i vorbim de limbă. Notăm aceasta atitudine a „F. P.“ ca un document ce ilustrează grija ce acest jurnal poartă chestiunilor naționale. Constatarea o facem cu atât mai multă părere de rău, pentrucă atunci când a apărut notița respectivă su- plinitorul redactorului Șef al „F. P.“ a fost un rezeș, ratăcit prin ceata „democrată“. Acesti pară să fie identic cu „corectorul care, pe ael timp „a schimbat“ un pretins „original“ de declarație, despre care am vorbit în nrul trecut.

tești și împrejurime o petrecere în marele sat răzeșesc Costești din districtul Vașcăuți. Împrejurările au voit însă ca petrecerea din anul acesta să fie repetită astfel, că Costeștenii s'au ales cu două petreceri aranjate o Duminică după alta. Petrecerea întâia, din 6 August, fu stingherită de ploaie care se cernea toată ziua neîntrerupt. Dar cu toate acestea petrecerea aceasta avu o reușită frumoasă, căci răzeșimea era întrunită aici în număr mare, de asemenea și preoții din satele învecinate și vr'o câțiva intelectuali de alte categorii ne onorară cu prezența lor. Din punct de vedere moral, așadară, a reușit petrecerea din 6 August, căci răzeșii s-au petrecut până târziu noaptea foarte bine și s-ar fi putut mulțami cu asta singură dacă chestia ce era pusă la ordinea zilei înainte de petrecere s'ar fi putut aduce în discuție. Era vorbă de chestia bisericească care nu s'a putut discuta fiind numărul răzeșilor din împrejurime, din pricina ploii, mai mic decum se aștepta. Se amânase dar adunarea în chestia bisericească pe Duminica din 13 August. Dar căpitanul districtual nu încuviințase convocarea acestei adunări pe ziua numită pentru că Rutenii, cari la ori ce întreprindere sunt sprijiniți în mod deosebit de afabil de organele guverniale, aveau să fie și ei o odunare, după o liturghie cu sobor ca în Camena, și în fine și o petrecere în satul nostru Costești, deci pentru a înlesni întreprinderea Rutenilor nu aveau voie Românii să discute chestiile lor. Atunci Răzeșii văzându-se întărtați de căpitanul districtual care caută să stânjeniască afacerile lor în folosul ucrainomanilor, au dat petrecerea din 13 August care nu li s'a putut opri. Și bine au făcut Răzeșii că au aranjat petrecerea aceasta, căci ea a avut efectul care trebuia să-l aibă într'un sat unde Rutenii caută tot chipul să-și facă mendrele lor, dar înzădar, căci și aceasta ultimă încercare, pregătită de ei cu săptămâni înainte prin o agitație febrilă, s'a spulberat în vânt, fiind că răzeșii sunt conștienți de menirea lor și nu se mai lasă îndopați cu minciuni rusești.

Petrecerea s'a dat în casele d-lui Vasile de Tudan, notar în Stulpicani care, fiind originar din Costești și având acolo o frumoasă proprietate cu casă spațioasă, promovează mult mersul și înaintarea activității noastre punând pentru prilejuri de aceste totdeauna localitățile sale la dispoziție.

După amiază începură răzeșii a se aduna la casa de petrecere. Trăsuri sosiau una după alta din împrejurime aducând oaspeți din toate părțile, din: Broscăuți, Bobești, Comărești, Carapciu p. Cer., Jadova, Vilaueca, Voloca etc. Dar petrecerea nu s'a început

până ce n'a sosit d. Cuparencu. Acestuia i s'au trimis spre întîmpinare șesezeci de călăreți până la casa sa din Căbești unde d-lui își petrecea vacanțele cu familia. Astfel fu condus d. Cuparencu și preotul Mardarie dela Căbești cu paradă mare până la Costești, paradă cum răzeșii li-o știu face acelora pe care-i îndrăgesc pentru că se sacrifică cu sinceritate pentru dînșii. Și Rusnecii crăpau de ciudă văzând cu ce alaiu fu petrecut d. Cuparencu, unde nici unul din cei șese deputați ai lor și nici toți la un loc n'au avut parte de așa o primire.

Din Cernăuți au fost represintate societățile studentești „Academia ortodoxă“ și „Moldova“ și din Viena „România Jună“. — Din persoane mai marcante cităm pe domnii: Dimitrie Popovici, paroh din Broscăuți, care venise cu muzica sa „Muza Română“, și cu preotul I. Luța, Eugen Braha sup. în pensie, Mihai de Popescu, sup., părintele Isopescu cu familia și preoții: Antonovici, Rudeciuc, N. Vlad și I. Grigoraș, d. Tarasievici cu familia, d. deputat Modest Scalat, d. Iancu de Popescu, inginer, d. I. Fl. Marian, inginer, d. Bărbier și Mardari cu familiile și d. Cuparencu cu familia și mulți alții.

Dansul a început cam pe la patru oare d. m. și a durat, în cea mai mare veselie, până târziu noaptea. Hora mare fu jucată în casa și curtea d-lui Tudan de una sută de părechi.

Deci o petrecere grandioasă a fost cea din Costești precum de mult nu s'a pomenit prin cele părți părăsite și uitate de conducătorii noștri. La un semn dat s'a adunat o mulțime de intelectuali din toate părțile pentru a demonstra în fața deputaților ruteni, că răzeșimea e pătrunsă de românism până la măduvă și nu vra să știe nimic de amăgirile ucrainomane.

E drept că la petrecerea noastră n'au fost șese deputați ca la dînșii, dar tocmai aceasta e un semn bun, că noi facem ispravă și fără deputați, pe când ei s'au ales chiar sub scutul sfinților cu un scandal în toată regula. La noi au fost masa compactă a Răzeșilor cu conducătorii lor, însuflețiți de bucurie, petrecându-se în armonie deplină și în ordine exemplară, pe când la petrecerea ruteană au fost numai vr'o 10 răzeși și puțini țărani, și cu toate aceste s'a iscat ceartă între cei puțini. Din ceartă a venit chiar și la bătaie. Preoții Kopaczuk, Malanczuk și Draczynski au părăsit „zabava“ căpătând partea lor de „cinste“ și chiar și luminătorul lor Pihuliak a fugit înainte de vreme pentru a nu se alege și cu ceva mai mult decât cu o simplă batjocură.

N'am atinge noi lucrurile aceste pentru că ele îi privesc pe Ruteni în prima linie și dâșii au să tragă consecvențele din întâmplarea aceasta, dară dacă le aducem la cunoștința publicului o facem de aceea, pentru că și Rutenii în raportul ce l-au făcut despre „zabava z tanțiamе“ în „Narodnei Holos“ nu se mărginesc în darea raportului despre reușita sau nereușita petrecerii lor, ci se obrăznicesc a lua în batjocură muzica „Musa Română“ și mai fac și alte observări batjocuritoare la adresa Românilor. Noi însă nu vrem să ne întrecem ca dâșii în batjocură, ci înregistrăm simplu întâmplările adevărate din casa lui Sarnavschi. Dacă ar fi reușit petrecerea lor, de bună samă că tipăreau ei un raport strașnic în numărul următor al gazetei lor și nu ar fi așteptat patru săptămâni pentru a-l publica. Dar se vede, că blama cu care s'au ales deputații și preoții lor i-a zăpăcit așa de tare, că le-a trebuit vreme pentru a se reculege și pentru a-și rescugeta bine cum să înșele lumea și cum să ascundă mai bine scandalul ce s'a petrecut la ei. În fine n'a spus Pihuliak cătră Sarnavschi fără pricină, că „pentru ultima ioară a venit la Costești“. Participantul.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Dela țară.

Din Broscăuți.

În 19 August, de Schimbarea la față, a ținut soc. Mazililor și Răzeșilor o adunare generală extraordinară la Broscăuții-vechi. Societatea era represintată de cătră vicepreședintele d. Dr. Cuparencu și d. A. Vitencu. După sfârșitul liturghiei se adunaseră răzeșii în casa comunală cu primarul, preoții, învățătorii și frunțașii satului pentru a asculta raportul ce aveau să-l facă membrii comitetului. O deputațiune de răzeși din Comărești se presintase deasemenea la Broscăuți pentru a se întâlni cu frații lor și a se sfătui asupra nevoilor ce au de învins.

În fața unui număr public deschise d. Cuparencu adunarea, bineventând pe cei prezenți din loc și mulțămind celor din altă parte pentru sosirea lor. Într'o orațiune lungă desfășură vicepreședintele societății activitatea comitetului arătând ce sprijin aduce societatea răzeșilor în genere și Broscăuțenilor în special. Raportul fu ascultat cu atenție și luat la cunoștință cu vădită satisfacție. D. Cuparencu vorbi mai departe despre trecutul răzeșilor și mazililor și îi îndeamnă la frăție și unire, căci numai astfel vor putea înlătura piedicile ce stânjinesc înnaintarea lor materială și cul-

turală. Insistă asupra însemnătății școlii pentru timpul de față și încurajă pe toți ce au copii talentați să-i trimită la școală. Părinții dacă văd că au un copil bun și deștept să-și rupă bucățica dela gură pentru a-l crește la școală, căci numai prin învățatură pot ajunge la un traiu mai bun decum îl duc răzeșii în ziua de astăzi.

Părintele Popovici, parohul local, mulțami în numele răzeșilor domnului Cuparencu și întregului comitet pentru munca lor și îi rugă să o ducă înainte pe calea aceasta, căci roadele activității de redeșteptare încep a se arăta pretutindene, chiar și în satele cele mai cutropite de slavism.

Luă apoi cuvântul superiorul d. Mihai de Popescul care vorbi deasemenea în sensul celor spuse de d. paroh și rugă pe d. Cuparencu să nu deie ascultare la guri rele care caută să întunece activitatea d-sale și defăimează persoană sa pentru a-i submina autoritatea de care se bucură la toată răzășimea din Bucovina. Propuse apoi trimiterea de telegrame de adesiune și recunoștință președintelui societății d-lui Dionisie cav. de Bejan și d-lui deputat Isopescul-Grecul.

D. Vitencu vorbi despre nevoia de a se organiza răzeșimea în societăți, cooperative etc. pentru sprijinirea reciprocă. Ceea ce puteau răzeșii odinioară pe temeiul poziției și averii lor, pot astăzi să ajungă numai prin asociere și organizare temeinică, căci astăzi să iau dorințele mulțimii mai mult în samă decât cele ale persoanelor singuratice, dispune aceste și de o avere însemnată.

Pe lângă școală să gândiască răzeșii și la meserii și la negoț. Căci nu e rușine de a te ocupa de o meserie care îți înlesnește traiul mai degrabă decât o gospodărie mică și săracă, ci mai vârtos e rușine dacă un om cu trup sănătos și cu brațe vânjoase trebuie să ducă foame ca un nemernic și neputincios sau să apuce drumul spre Canada. Broscăuțenii au dat dovadă până acuma că știu a prețui folosul școlii și din mijlocul lor s'au ridicat mulți prin învățatură la stări frumoase. Așa sunt din Broscăuți preoți, profesori, o mulțime de învățători, ingineri etc. și satul acesta poate să serviască drept pildă și altor sate în privința aceasta. Acuma rămâne să-și încerce răzeșii norocul cu meseria și negoțul și vor vedea, că mulți dintre acei băieți cari sunt mai puțin talentați pentru școală sau nu pot învăța din marea lipsă de mijloace pot ajunge la stări bune și cu un meșteșug în mână. Că mai ales din negoț iese un câștig mare se poate vedea și de acolo, că toți evreii se bat după el. Ei vin goi și prăpădiți prin cele sate

și peste câțiva ani strâng avere și trăiesc ca niște boieri de pe spatele celor ce înțeleg mai puțin rostul banului și folosul ce rezultă din negoț. Dacă Broscăuțenii au fost în stare să se ridice așa de mult prin școală, tot așa pot ei să ajungă prin hărnicie și muncă și pe alte căi la câștig frumos. Cât de bine ar face părinții dacă ar pune astfel la cale copiii lor ca unul bunăoară să meargă la școală, altul la un meșteșug și unuia singur să-i rămână gospodăria tatălui nebucațită.

În sfârșit d. Cuparencu amintește pe pacinicul și înțeleptul nostru ocârmuitor, care cu o zi înainte împlinise 81 de ani. Cu un întreit „Trăiască M. S. Împăratul“ se încheie adunarea aceasta.

Economie.

Unele învoățături practice pentru băncile sătești.

Cu privire la restituirea depunerilor. — Pentru a arăta însoțirilor noastre câtă luare de seamă să pretinde la plățirea înapoi a depunerilor, aducem ca pildă următoarea întâmplare:

Într'un oraș mic a murit un om cu numele Nicolae Drăgan. La constatarea prin judecătorie a averii remase după mortul, moștenitorii au declarat, că mortul are și o depunere la însoțirea de păstrare din loc. Judecătorul a făcut întrebare la bancă ori de s'a făcut acolo vre-o depunere pe numele Nicolae Drăgan și dacă da, cât de mare e suma depusă. Banca a dat răspunsul cerut, a declarat însă, că depunerea numai atunci o va plăti înapoi, dacă i se va prezenta cărticica de depunere.

După un timp oarecare banca primește dela judecătorie o convocare oficială, ca să plătească depunerea și fără prezentarea cărtii de depunere.

Banca a urmat acestui emis judecătoresc și a plătit depunerea la mâna urmașilor lui Nicolae Drăgan.

După un an să prezintă la bancă un om cu cartea de depunere provăzută cu numele „Nicolae Drăgan“. Omul acesta era posesorul cărtii de depunere și să chema Nicolae Drăgan. El locuia în nemijlocita apropiere de orașel și nu era înrudit cu mortul Nicolae Drăgan.

Directorul și visternicul băncii erau foarte neplăcut surprinși, când omul a prezentat cărticica de depunere; dar nu au voit să plătească depunerea din motivul, că ei au plătit deja banii depuși somați fiind de judecătorie.

Adevăratul depunător Nicolae Drăgan a pretins însă, ca numai decât să-i plătească depunerea, dar înzădar. În sfârșit el a fost silit să deie afacerea pe mâna judecătoriei. Resultatul procesului a fost, că urmașii mortului Nicolae Drăgan au trebuit să-i plătească adevăratului depunător Nicolae Drăgan atât cât le-a mai ramas din depunerea ridicată pe nedreptul, iar restul l-a plătit banca pentru a face odată sfârșit acestui proces neplăcut, cu toate că după dreptate ar fi trebuit judecătoria să plătească depunerea.

Cazul acesta care s'a întâmplat de fapt, poate servi însoțirilor noastre ca învățătură, ca în cazuri de felul acesta să nu plătească depunerile, până ce nu li se presintă cartea de depunere, iar dacă judecătoria ar încerca să-i silească a plăti depunerea fără prezentarea libelului de depunere, ele să facă recurs sau în caz de lipsă să plătească numai pe lângă protestare în scris în contra judecătoriei.

*

Actele de obligațiune sunt a se da înapoi sau a se nimici în prezența celui ce a plătit datoria. — Membrii unei bănci sătești cari au plătit întreaga sumă înapoi ce au fost datori la bancă, fac bine dacă atunci, când plătesc rata din urmă, pretind numai decât, ca actul de obligațiune să li se deie înapoi sau să se nimicească înaintea ochilor lor. Făcându-se astfel să încunjură multe neplăceri ce le poate suferi atât conducerea băncii cât și cutare membri ai însoțirii.

Iată ce s'a întâmplat la o bancă în altă țară:

Un membru care a fost dator la bancă 800 coroane, a venit la 1 Octomvrie a anului trecut la bancă și a plătit întreaga datorie. Actul de obligație nu i s'a dat înapoi; nici membrul nu a pretins ca să i se deie înapoi. El și-a gândit: să va scrie în cărți că am plătit datoria.

Visternicul nu a introdus suma în cărți, nici nu a pus-o în cassa însoțirii, ci — a lăsat-o să lunece în punga sa. Actul de obligație nu s'a nimicit. Visternicul a lăsat actul de obligație cu celelalte acte pentru ca directorul însoțirii să nu bănuiască ceva. În felul acesta nici directorul, nici cel mai bun inspector nu ar fi putut da de urma înșelăciunii. A trecut anul și directorul a pretins ca visternicul să încasseze dela toți datornicii interesele scadente. Visternicul nu a dat admoniere și acelu membru, care și-a plătit datoria, ci a plătit el interesele, ca și când le-ar fi încassat dela membrul cutare, care de fapt și-a plătit datoria întreagă. Astfel a ramas înșelăciunea ascunsă.

Într'o bună zi, membrul care și-a plătit datoria, s'a întâlnit din întâmplare la o convenire cu un membru din direcțiunea băncii. Între alte vorbe membrul cel cu datoria plătită îi spune celui din direcțiune că-i bun bucuros, că și-a plătit datoria întreagă la bancă. Cel din direcțiune îl face atent că datoria lui nu-i plătită, că în cărți nu-i scris că a plătit. Astfel s'a descoperit înșelăciunea.

Încrederea are margini, mai ales când e vorba de bani.

E bine deci, ca oamenii să pretindă să li se deie actele de obligație, sau cambiile, înapoi, când au achitat întreaga datorie.

— Mai multe de altă dată.

N. I.

Știri mărunte.

Personale. Profesorii dela liceul III de stat Dr. Iancu cav. Cuparencu și Aurel Polonic au fost promovați la rangul VIII.

Di Isidor Dolinschi, inspector districtual în Gurahomorului, a fost numit profesor la liceul III de stat, iar d. Dionisie cav. de Sorocean, înv. sup. în Marginea, profesor la gimnaziul de stat din Câmpulung. — Di Vasile Vitenco, prof. supl. la școala reală, a fost numit profesor definitiv la acelaș institut. Di Grigore Mocrenski, prof. supl. la liceul III de stat, profesor la liceul gr. or. din Suceava. — D-șoara Ecaterina de Cracalia învățătoare definitivă la Valea-sacă.

Cazuri de moarte. La 23 August a răpăusat d-na Adolfină de Repta, soția răpăusatului director gimnazial și consilier c. r. guvernial Ștefan de Repta.

— În 12 c. a răpăusat d. Iaroslav Kramerius, profesor î. r. la școala comercială.

Petrecere poporală. „Soc. Mazililor și Răzeșilor buc.“ aranjează în 24 Septembrie a. c. o petrecere poporală în Banila-moldovenească.

În atenția Românilor din Comitetul țării. De când Stocki e la cârmă în comitetul țării se lucră aice sistematic la încălcarea drepturilor noastre. Astfel de pildă, în inscripțiile de pe edificiile publice ale țării limba română a fost scoasă din locul de frunte și înlocuită cu limba ruteană; vezi Bazarul țării și Școala de țesut. Suntem curioși cum va fi inscripția pe școala de olărit ce e pe cale a se înființa. Cei chemați, îndeosebi membrii din comitetul țării, sunt invitați să deie atenție și unor „nimicuri“ ca aceste!